

Звож.

Беларуская штодзённая політычна-літэратурная часопісь.

Рукапісы павінны быць перапісаны чытальна. Аплат прынятых рукапісаў залежыць ад Рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
м. Мінск, Юбілейны дом.

Цана нумару 1 марка.

Год выданьня I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодня,
апрача святаў
ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак:

за 1 радок за тэкстам . . . 2 м.
шукаючым працы, за абвестку 2 м.

№ 3.

Менск, Пятніца 29 жніўня 1919 г.

№ 3.

Дзеля вялікага недахвату паперы газета часова выходзіць тры разы на тыдзень: у панядзелак, сераду і пятніцу.

Абвестка № 1.

1) Генэральны Камісар Усходніх Зямель распарадзіўся, каб на усей Менскай зямлі, зацэнтраванай пад польскім войскам ад сённяшняга дня быў заведзены Цывільны Урад.

2) Уся зямля, якая раней называлася Менскаю губерняю, апрача Повагрудскага і Пінскага паветаў перадаецца Менскім округам.

3) Округ дзеліцца на паветы і воласці. Грамадзянскія паветы і воласці будуць такімі самімі, як былі і раней.

4) Начальнікам Менскага округу будзе Намеснік Генэральнага Камісара у округу, а начальнікамі паветаў—павятовыя камісары.

5) Намеснік Генэральнага Камісара у округу і павятовыя камісары называюцца Генэральны Камісар усходніх зямель.

Начальнікамі у кожнай воласці будуць Войты (старшыні), а у кожнай вёсцы і сяле—сольтсы (старасты). Войтаў і сольтсаў будзе называць павятовы камісар.

Намеснік Генэральнага Камісара Менскага Округу
Ул. РАЧКЕВІЧ.

Адміністрацыйны Кіраўнічы справамі МЕНШЧАНОУСКІ.

Плебісцыт на Беларусі.

Як ведама, на Літве і у нас, на Беларусі, павінен адбыцца плебісцыт. Што тычыцца Літвы, то яна сама за сябе пастаіць. Мы толькі мусім зазначыць, што політычная доля Літвы аднаковая з політычнаю доляю Беларусі, што нашы старонкі прадстаўляюць адну эканамічную адзінку, разьбіць каторую ня можа адважыцца ніхто, калі думае будаваць сваю работу на цвёрдым гістарычным і эканамічным грунце. Толькі у політычнай і эканамічнай злучнасьці з сваім гістарычным адвечным суседам і кампаном, з Беларусью, Літва можа быць Літвою. Сама па сабе Літва ня мае політычнага значэння і ангельцы яе толькі цешаць абяцанкамі. Усю гісторыю Літвы рабілі беларусы, і калі Беларусь пры сучасным палажэнні—адзінка (1), то Літва нуль (0). Адгэтуль відаць, што толькі у політычнай і эканамічнай злучнасьці Літвы з Беларусью, яна мае значэнне, бо толькі пры адзінцы і нуль творыць значную цыфру 10. І наагул, рэальны політык заўсёды шукае цвёрдага, пэўнага і выпрабаванага грунту. А гэты цвёрды і выпрабаваны грунт ёсць наша слаўная гісторыя, каторая

сведчыць, што Беларусь, Літва і Польшча заўсёды складалі адну політычную злучнасьць. Сюды далучалася яшчэ і Украіна, але калі яна сама ня здолае вызваліцца с-пад Масквы, то на сучасную сітуацыю рахаваць ей трудна, бо Маскоўшчына ніколі ня памірыцца з утратаю Украіны. Гэта з аднаго боку, а з другога боку трудна спадзявацца, каб Польшча магла цяпер -жа аказаць ей рэальную помач, хоць, як відаць з газэт, украінцы вядуць у гэтым сэнсе перагаворы з Польшчай.

Зазначыўшы гэта, вернемся да плебісцыту на Беларусі. Плебісцыт—гэта ёсць запытаньне да ўсяго народу пэўнага краю: за каго ён сябе лічыць і як мае будаваць сваё жыццё, або, лепей сказаць, як ён хоча жыць, з кім ён мае кампанаваць ці да каго далучыцца, або хоча жыць сам сабою, незалежна ад нікога. Калі на плебісцыту людзі скажуць, што яны—палякі, то іх землю далучаць да Польшчы, а калі скажуць, што яны—расійцы, або маскалі, то іх аддадуць Расіі, або Маскоўшчыне. Кожны з нас ведае, што „прымацкі хлеб батрацкі“. Дык вось дзеля таго, каб не аддалі нас да каго небудзь у прымы, дык народ наш павінен сказаць, што ён не паляк і не маскаль,

або расіец, (рускі), але Беларус. Далей ён павінен сказаць, што хоча мець сваю гаспадарку, або сваё уласнае дзяржаўнае Гаспадарство і прасіць Польшчу, каторая мае сілу і з каторай Беларусь цэлыя соткі год жыла супольна, каб яна дапамагала ёй адбудаваць сваё Гаспадарство, каб яно потым політычна далучылося да яе, як роўнае з роўным і вольнае з вольным, падлуг жаданьня нашых продкаў.

Але ня можа быць нічога горшага на свеце, калі народ наш, дзеля свае нацыянальнай несвядомасці, назаве сябе расійцам і калі яго далучаць да Маскоўшчыны. Маскоўшчына—вінавайца ўсяго нашага гора, усей нашай гістарычнай пакуты. Гэта дзякуючы ёй старонка наша на працягу соткі год была полем вайны для расійцаў са швэдам, французам, а потым немцам. Мы ужо ня кажам пра тое, што Масква ніколі не паважала і паважаць ня будзе нашай нацыянальнай душы, і ніколі ня будзе шанаваньнем нашай мовы, нашай культуры і лічыць нас за асобны народ. Вось-жа каб не здарылося гэтага, дык няхай дазволена будзе павесці шырокую агітацыю сярод несвядомага беларускага народу.

І толькі тагды плебісцыт можа даць патрэбныя рэзультаты. Польская улада павінна зрабіць гэта, бо палякі добра ведаюць, як цяжка перажываць політычны палон і нацыянальную паняверку. Беларуская інтэлігенцыя, як плоць ад плоці і кроў ад крыві народу свайго, мае права гаварыць за яго і апекавацца лепшай доляй яго. Беларускія дзеячы павінны мець шырокую магчымасьць рабіць зьезды, склікаць сходы, мітынгі як у месцы, так і на сёлах і вёсках.

Будаваўне беларускай школы.

Свайго часу ў нашай пэрыядычнай прэсе, як у «Вольнай Беларусі», так і ў «Беларускім Шляху», высьпялося значэньне нацыянальнага выхаваньня народу для яго культурна-эканамічнага росквіту. Там гаварылася, паміж іншым, што Эуропа ніколі-б не дайшла да таго ступня культуры, калі-б у ёй выкладаньне вялося ў лацінскай мове. Толькі нацыянальная школа дае магчымасьць народу выявіць яго душу, прынесці свае ў агульны скарб чалавечай культуры. Дух нацыі выяўляе сваю асаблівасьць навет ў чыстых навукх, дзе, здавалася-б, яе ні павінна быць. Досыць нараўнаць легкія, жывыя спрытныя (грацыёзныя) матэматычныя творы французаў з важкімі, грунтоўнымі творамі ў тым жэ красі немцаў, каб зразумець усю вагу нацыянальнага вахаваньня. Дух кожнага народу найбольш выяўляецца ў яго мове. Але дзіўная рэч, асобы вынарадаваньня праз выхаваньне ў чужой школе, у сваіх творах выяўляюць дух таго народу, з якога паходзяць. Хахол Гоголь, пішучы на-вялікаруску, выявіў юмор украінцаў. Беларус Дастаеўскі прышоў у расійскую літэратуру саўсім невядомы кацапам дух жалбы. Мы вельмі добра разумеем Міцкевіча, нашага радака, хаця ж ён пісаў напольску. Карамзін кажа, што гаворачы з радаком навет на чужой мове, мы яго лепей разумеем, як другіх людзей.

Перад намі адчыняецца шыро-

кае поле на адбудаваўню свае культуры і школы, цахованых блізка на 3 векі, дзякуючы абмылкам, за каторыя прышлося аднакутаваць і нам і нашым суседзям. Мы жывем на зямлі, на якой ад веку вядзецца барацьба усходу з захадам: Масковіі з Польшчай. Польскі ўплыў выціснуў нашу культуру і пры цару Алексее заханіў навет Маскву. Як ведама, адукованае грамадзянства пры ём гаварыла напольску. Маскоўцы ў значнай частцы пабудавалі сваю літэратуру на нашай і ў астатнім веку ні толькі вышліхнулі з нашага краю польскую культуру, але хацелі вышліхнуць яе і з самае Польшчы, маючы замер абрусіць яе. Культура захаду два разы пракацілася па нашай зямлі на ўсход (1-ы раз у 1612 г., 2-гі раз у 1812 годзі) і адкацілася два разы назад. Цяпер 3-і раз культура захаду пасуваецца на ўсход, але напатыкае велькі атпор азіяцкай культуры.

Пры барацьбе культуры з варварствам, сьвету з цемраю шмат выцерпяла наша грамадзянства. Пасьля 1864 году ўсе нашыя ўраднікі асталіся без мейсц, бо ня ведалі расійскай мовы. Цяпер шмат нашага грамадзянства, ня ведаючага ані польскай, ані беларускай мовы, асталецца так сама бяз хлеба. І мы ня ведаем, калі скончыцца гэта змаганьне дзьвёх культур. Яно бы скончылася тагды, калі бы тут умацавалася мейсцовая беларуская культура.

Пакуль гэтаго ня будзе, у нашых школах 2-го ступня павінны выкладацца адзінакава дзьве мовы, як

расійская, так і польская, каб старана, ўзяўшая верх, не выкідала нашых людзей, як нешто не патрэбнае.

Пераходзячы да тэхнікі беларусізацыі школы, мы павінны сказаць, што зачыненьне расійскіх школ без замены іх беларускімі было б шкадлівым для культуры нашага краю. Тым часам ні толькі мы ня можам іх замяніць беларускімі школамі, але палікі ня ў стане замяніць іх польскімі, бо дзеля гэтаго ў іх ня знойдзецца ні патрэбнаго ліку настаўнікаў, ні падручнікаў і прыладаў. Аб нас і гаворыць няма чаго.

Мы не бальшавікі і ня думаем, што трэба раскідаць стары сьвет, а пасьля збудаваць на яго мейсцы новы. Мы думаем, што жывучы ў старом доме трэба будаваць новы і перайсьці ў яго, калі ён будзе гатовы. Трэба стопніва беларусізаваць усе школы краю, асабліва рускія. Беларуская мова, гісторыя, географія і прыродазнаўства павінны праходзіцца ў іх найлепей. Пры выкладаньні польскай і рускай моваў трэба звярнуць асаблівую увагу на тых песьняроў, каторыя маюць наш край, як Сыракомля, Оржэшкова др. Не гаворачы аб тым, што ў нас няма патрэбных падручнікаў, навет тое, чаго было надрукавана аб беларусах, зрабілася рэдкім.

Літоўскі Статут, старыя акты, эвангелья Цяпінскаго, вы ня знойдзеце ні ў якой бібліятэцы.

Што тычыцца самага персоналу, каторы возьмецца беларусізаваць школы, то ўсе настаўнікі-дзеці се-

КАЛЯДНАЕ ПАВІНШАВАНЬНЕ.

Гэта ў паншчыну калісь, кажуць, яшчэ была, Саладуха Харытон і Сьлімак Давіла, З імі Марка Галаўня разам, як на сходзе, Сталі радзіцца ў траіх:—Час—бо падыходзе,— Незадоўга тыдзень шась,— глядзі і Каляды. А тут пана віншаваць трэ, каб быў ён рады. Дык жа, што і як сказаць і з чаго пачаці,— Утраіх цяпер сядзяць, радзіцца ў хаці. Бо сказаць што абы-як, пану не гадзіцца. Кожны мусе свае знаць добра, каб ня зьбіцца. Пану, жонцы і дзецям і усёй радзіне, Каб жаданьне рэзаў скрозь, а ня быў разіня. Во й пачалі. Кожны ўсяк зданьне выкладае. А чарод—наперад йсьці—той таму скідае: Саладуха—Галаўню, Галаўне-ня міла. Кажэ ён, што шмат даўчэй гэта Марку-б была, Марка ўперся: „Далі-бог, сьмеласьці не хваце! Ты наперад лепей сыч, ня спрачайся, браце!“ А Давіла ня ў той бок: „Трэба розум меці. Прэце-ж ты ўжо, Харытон, шмат бываў на сьведзе.“— Хоць спрачалісь доўгі час, за то вышла штучна: Марк пачаць меў, двое тых падцяць мелі зручна. Марк сказаў-бы: „Дай-жа, Бог, шмат здароўя пану!“ Харытон пад-то: „І жонцы гэта-ж жычыць стану“. А Давіла на канцы меў адрэзаць сьмела: „Разам з дзеткамі пчасьць, Бог!“ Во, прынамсе-дзела! Пекне уздумалі сабе, лепш і быць ня можа. Ужо каляды на дварэ, дзякуй Табе, Божа. Першы дзень. Пан рана устаў, сеў і пьне гарбату. Трох суседзяў, мужыкоў, бачэ,—йдучь у хату. Ну, вядома, пан у міг адгадаў прычыну,— Адварнуўшыся да іх, зробіў пекну міну І чакае. Сам аж рад, толькі вусы праве. Як на ліха справа ўся вышла ня цікаве: Марк ступіў ўжо праз парог, толькі разагнаўся;

Толькі мову меў пачаць,—лапаць разьвязаўся; Харытон ішоў усьлед ды ступіў на лыка. Марка толькі рэзаць стаў, як струна с-пад смька: „Дай-жа, Божа,—пану ўсе!“—ды як заманіўся, Грымнуў з усіх чатырох, носам аж зарыўся, У злосьці скляў—„Бадай цябе ліхо напаткало!“ Харытон пад-то: „Дай, Божа, каб і жонцы стадо!“ А Давіла свой язык не пасьпеў стрымаці, Вале: „Дзеткамі і радным і панскае хаце!“— У гарачэ кожны з іх не здалеў стрымацца. Хто-ж мог думаць, каб як-раз дрэнна магло стацца? Па ўгавору між сабой валюць, каб ня зьбіцца. Аж прышлося ўсім траім скурай адпалаціцца. Посьле ў стайні мужыкі і пан, на дубасе, Здагадаліся ўсе, але ўжо па часе. Каб абмылку справіць як, гневу каб ня была,— Пан гарэлкай частаваў, пані абдарыла.

Альбэрт Пауловіч.

З В О Н.

Ціхі летні вечар сплускаўся над сляом распаўсюджваючы цені скрозь па зямлі, толькі вежы цэрквы з высокай званніцай, абведзеныя, як сінімі брыжамі, верхамі векавых ліп, блішчалі на слонцы сваімі крыжамі. На званіцы стаяў дыякан пад'ехаўшы з места на заутрашні дзень з прычыны царкоўнага сьвята.

Ён стоячы паглядаў на мейсцо з якога толькі што прыехаў і якое, як бы акутаўшыся ўсе туманом, хавало свае будоўлі ў моры зеляні, толькі вежы цэркваў бы на перакор яго жаданьням, вырваўшыся із агульнай масы хат, стройна сядзелі на цёмна-блакітным фоні вячэрняга неба.

На усім абшары які толькі абхоплівало вока, рознаколернымі плямамі былі раскіданы палоскі,

ляг могуць выкладаць па-беларуску. Тыя, што ня могуць выкладаць па-беларуску, маглі-б тым ня менш рабіць беларусізацыю школы, прышчэпляючы любоў да беларускае мовы, народу і яго звычайу. Вядома, што гэтая беларусізацыя школы навінна быць у руках беларускіх арганізацыяў.

Шмат беларускай інтэлігенцыі з расійскім выхаваньнем было эвакуавана ў Расею. Там яна пэўна мае службу, адтрымвае вялікія грошы і дзюкуючы дарагоўлі марнее з голаду. Яна з ахвотаю навернецца дадому. Выцярпеўшы на сваей скурцы бальшавіцкія парадкі і блізка пазнаёміўшыся з кацапамі, як ідалёгамі бальшавізму, яна вернецца дадому чыстая ад бальшавізму і маскафільства, якое было ёй прышчэплено ў расійскіх лясках нашага краю.

Нашая інтэлігенцыя з польскім выхаваньнем тым больш пойдзе з намі разам. Дзівная рэч, у той час, калі дзеці беларускага народу забывалі сваю мову для расійскае, у гэты самы час шмат хто з палякоў нашага краю навучыўся беларускай мові дзюкуючы блізкаму знаёмству з нашым народам і не пагарджаньню ім. Аб канкрэтных кроках беларусізацыі школы будзе асобны артыкул.

21, VIII 1919 г.

X.

Каму гэта патрэбна?

Цяпер такая дарагоўля і такая вялікая і акропная недастача усіх рэчаў людзкай патрэбы, што па-

засеяныя-рознаю збажыною.

Невялічкія пералескі, як бы маскі зяленае фарбы на пярэстым полі дапаўнялі яшчэ сабою характэрна гэтай карціны.

Дыякан моучкі стаяў, абпершыся на балясы званніцы і не пачуў нават зразу голасу знаемага рыбалкі Парфена, які, седзячы на калодцы пад званам, разглядаў яго нутро, меўшае на сабе сьляды пабелы.

„Ну і зачым гэта бразгаць у зван, хіба без яго нельга абыйсьціся? Кацёл бы які выйшаў з гэтае медзі? У Амэрыцы гэтага мабыць ня зрабляць бо там народ пэўне інакшы“—гаварыў ён, адварочваючыся да дыякана.

„Не гавары гэтага, Парфен“,—адказаў дыякан, адарваны гэтай прыкметкай рыбалкі ад сваіх думак і глядзячы у далячыню ён пачаў ціха але уразумлена гаварыць.

„Ці ведаеш ты якое ціхамірые наводзіць зван на душу чалавека, калі ён пачынае плыць, шырачыся навокал званічнае вежы і абхоплівае сабою такі абшар, якога ты не абхопіш, ды ні адзін чалавек не абхопіць сваім вокам.

Гэты зван, ужо праз колькі рокаў гудучы з гэтае вежы, выклікаў лепшыя пачуцьця ў людзей, навейваў ім лепшыя думкі.

Колькі добра зрабілося ў сьвеці пад уплывам яго.

Можа і ты, калі небудзь, засьцігнуты ім у дарозе, успамінаў свой дом і шкадаваў, аб тым, што ты ні там, або будучы у чужыні, і пачуўшы яго, думкамі пераносіўся на сваю старану і лепшыя успаміны пра яе напаўнялі тваю галаву.

Ты паглядзі на могількі, што хаваюць у сабе столькі памершых людзей пад гэтымі крыжамі; ні адзін з іх не адышоў туды, каб ён ні адсьпеваў с свае вежы хаўтурнае песьні па скананым жыцьці.

Сто рокаў таму назад, калі ня было на сьвеце

пера, напрыклад, цэніцца на вагу золата. Тым часам мы бачым, што гэтая папера псуецца няма ведама на што. Людзі гандлярскага гатунку скупляюць паперу і праз друк забавляюць гультайскую буржуазную публіку, што цалюткіе дні спадыруе па сквэрах або сядзіць, як павукі, па крамах і спэкулюе на розных грашах.

Каму, напрыклад, патрэбна такая газэціна, як „Мінскі Курьер“? Каму яна цікава, як ня тым гандляром што сядзяць, як павукі ў павуціне, у дзвяхрох сваіх крамак ды бавяць чытаньнем час, чакаючы сваіх ахвяр у асобе галодных людзей? Хіба ў гэтакіх газэтчыкаў ёсьць ідэя, хіба яны маюць які кольвек інтэрас у жыцьці, апрач інтарэсу да нажывы? Вось „Мінскі Курьер“ добра ведае, што Менск напоўнен маскоўскім чынавенствам і пачынае спэкуляцыю. Ён добра ведае, што воўка ў лес цягне, што чынавенства расійскае рвецца да Дзнікіна, каб потым злучыцца з ім ды разам ісьці проці польскага войска на Беларусь, і, здрадзецкі укланіўшыся ў бок Польшчы, валае: „Туда! за Днепр, на Маскву“, вызваліць іх нікчэмных братоў с-пад бальшавікоў, каб потым ваяваць проці Польшчы. Як не адсохла рука ў гэтага „Мінскага Курьера“, калі ён пісаў гэта? На што, за якую ласку польскае войско, напалавіну складзенае з сыноў Беларусі, пойдзе вызваляць вашага брата? Няхай ён сам вызваліцца, а калі ня можа, дык туды яму й дарога. Ня дарма-ж ваша прыказка кажа: „по Сеньке и

шапка“. Пашукайце сабе „шарыга“ ў іншым месьце. А шукаць вы умеце,—паклікалі-ж вашыя продкі Рюрыка з-за Балтыцкага мора. Пашукайце там і цяпер. Кіньце удаваць з сябе прыяцеляў Польшчы і годзі баламуціць людзей. Вам ніхто не паверыць. Брахнёю сьвет пройдзеш, але назад ня вернешся. Хто вам паверыць, што тут жыве „русскі народ“? У нас—Беларусь, і на Беларусі кожны расіец гэткага гатунку ёсьць вораг змучанага беларускага народу.

Дык каму гэта патрэбна? Каму патрэбен „Мінскі Курьер“? Калі ён патрэбен толькі гандляром і ворагам беларускага народу, дык хіба можна цярпець, каб ён існаваў?!

Я. Л.—н.

Палітычныя навіны.

«Паўночна-заходні урад» Расіі.

Паведамляюць з Гэльсінгфорсу аб складзе расійскага паўночна-заходняга ўраду: прэзьмер-міністар Ліаносов, ваенны—гэнэрал Сувороў, унутраных справаў Александроў, дарог—Максімоў, харчаваньня—Маргуліес, дзяржаўнага контролю—Іваноў, без портфэляў: Карташоў, Кузьмін-Караваеў, Горы, Бутлероў. Спадзяюцца, што гэты ўрад зробіць скарэйшым заняцьце Пэтэрбургу.

70 мільенаў для Вільгельма. Мараўская Острава. 22-8. Чэш-

яшчэ нас, гэты зван ужо гудзеў над нашаю вёскай і столькі часу прайшло ужо, столькі людзей зьмянілося ў нашым сяле, а ён захаваўся й дагэтуль, нават з мейсца свайго не крануўся і яго голас як сто рокаў таму назад зваў продкаў нашых да цэрквы, так заве цяпер і нас злучаючы сабою тые даўно прайшоўшыя часы з нашай парою.

Ні грукат машын, ні шум рэчкі, ня можа замяніць яго хараства, бо не гавора аб вечнасьці так, як ён.

У цяперашні час на усім сьвеце гудуць можа званы, завучы людзей адарвацца ад будзённае сутэні, каб, на гадзіну якую забыўшы яе, перанесьціся думкамі да Таго, хто стварыў гэты сьвет.

Сколькі вялікіх момантаў у сьвеце прайшло пад гук званаў і сколькі яшчэ можа прайсьці. Пад іхні зван каралі ішлі на свае пасады, агалошвалі усялякія законы. Яны ж гулі збіраючы народ на раду, абвешчвалі вайну і згоду і іхні-ж голас паведамляе нас аб неспадзеваных праявах. Ось прйдзе зараз званар і як вытне у яго, то ты убачыш тагды як заварушыцца веска, як ажывіцца вуліца ад ідучага да цэрквы народу“.

„Зараз буду званіць“—пачуўся з нізу голас старога званава Міхэя у адказ на нечае пытаньне аб гэтым, і праз некалькі хвілін яго сівая галава паказалася на сходках, а пэтым і увесь ён улез на званіцу і стварыўшы крыж пачаў цягаць рукою за вяроўку.

Ціхі зван паплыў у вячэрнім паветры. Парфен стаяў у вакне званіцы і глядзеў на панораму, якая раскінулася перад ім; задума відна была на яго твары.

Вецер шавеліў выбіўшыся с пад шапкі валасы. На ліпах няўпынна пераляталі з галіны на галіну верабы.

А зван ня уціхаючы гудзеў над сялом.

Г. З.

скае прэсбюро паведамляе: прускі міністар грашовых справаў унес у раду міністраў праект аб выдачы быўш. кайзэру Вільгельму 70 мільёнаў марак.

Антанта і Украіна. Лозанна. „L'Ukraine“ паведамляе: „Вышэйшая Рада мірнай канфэрэнцыі паставіла, нарэшці, паслаць на Украіну анкетную місію, на чале з начальнікам гэнэральнага штабу Лежэрэ і паручыкам Жэнэрвье. Прыехаўшы 21 ліпеня ў Камянец-Падольскі, місія адразу пачала зносіны з абодвымі украінскімі урадамі, маючы на мэці выясніць палажэнне краю і настрой насялення. Выказваючы тое, што мы можам толькі пашкадаваць чаму гэта не сталася на некалькі месяцаў раней, цешымся з таго, што нам у будучыне не давядзецца задавальняцца тэндэнцыйнымі інфармацыямі расійскіх монархістаў.

Беларуская кроніка.

Фармаванне Беларускага войска. Беларуская Вайсковая Камісія выдзеліла падкамісіі: арганізацыйную з палкоўнікам Канапацкім на чале статутную з Я. Станкевічам на чале і кваліфікацыйную на чале з інжэнэрам К. Душэўскім. Арганізацыйная падкамісія мае сваім заданнем апрацаванне праектаў стварэння беларускіх баявых адзінак; статутная занята перакладамі ваенных статутаў і уставаў, якая праца мае быць закончана ў канцы гэтага месяца.

Новая беларуская часопісь. Хутка ў Вільні пачне выходзіць новая беларуская газета „Незалежная Беларусь“. Газета мае выходзіць 3 разы ў тыдзень.

Голад у бышым прыфронтавым рубяжы. У Беларускую Цэнтральную Раду Віленшчыны і Горадзеншчыны прыезджаюць чучь ні што дня дэлегацыі, якія паведамляюць аб цяжкім становішчы насялення быўшага прыфронтавага рубяжу. У гэтых частках Свенцянскага, Ашмянскага, Навагрудскага паветаў дзеля браку хлеба, пануе пошасьця тыфусу, чорнай воспы, дэзынтэрыі і др. Патрэбна вельмі скорая помач.

Беларуская Гімназія у Вільні. 9 верасня пачынае вучэнне. Экзаміны ўступныя пачынаюцца 1 верасня. У гімназію прымаюцца хлопцы і дзяўчаты. Пры гімназіі для вучняў існуе інтэрнат. Гімназія месціцца на Вострабрамскай вул. № 9.

Польская прэса аб Беларусі. Апошнімі часамі, асабліва пасля заняцця Менску, многа увагі на беларускія справы звярочвае польская прэса. Беларусі і Беларускім справам пасвячаюцца цэлыя артыкулы. Асабліва часта гэтыя артыкулы напатыкаюцца ў варшаўскай „Gazecie Polskiej“ і віленскай „Nasz Kraj“.

Беларуская часопісь у Бэрліне. У Бэрліне беларускім інфармацыйным бюро выдаецца беларуская часопісь у нямецкай мове: „Weissruthenische Nachrichten.“ Падобныя часопісі выдаюцца ў Парыжы і Празе-Чэшскай.

Справа арыштованых беларусаў. З вестак Юрыдычнай Камісіі Віленскага Бел. Нац. Камітэту даведваемся, што апошнімі днямі з Віленскае турмы звольнена да 30 беларусаў. Застаецца ў турме да 50 арыштованых.

Паведамленне Гэнэральнага Штабу. Польскага

Ад 24 жніўня 1919 г.

Фронт Л.-Беларускі. Посьле пяцідзённых заузятых баеў у раёне Докшыц, нашы аддзелы разбілі бальшавіцкія сілы, што стаялі на ліні Пліса-Лужкі, змусішы смелай акружнай атакай частку тых сіл паддацца. Нашы аддзелы занялі Шаркоўшчыну, Плісы, Лужкі, здабышы 2 панцыр. цяжкі, 7 лёкам., 130 вагонаў і велькі запас амуныцыі. Лічба ўзятых палонных дасягае 40 аф. і 900 салдатаў.

На рэшце фронту без перамен.
Фронт Валынскі. Апрача разведак, іншай баевой чыннасці няма.

Фронт Галіцыйскі. Спакой.

Сп. аб. Шафа Гэн. Штабу
Галлер, палкоўнік.

Ад 27 жніўня 1919 г.

Фронт Л.-Беларускі. У ваколіцах Сьвіслачы зауважаны вялікі рух непрыяцельскіх патрулеў. На паўночным участку—непрыяцель у адвароце на Полацк і Дзісну. Абсаджіў ен Пракішкі, Пукалы і Манюкі. Непрыяцельскія патрулі учора былі ў Румшанах і Чыжунах. Дужы патруль абстрэльваў дварэц Дукшты.

Участок усходні: Пры здабыцці Глуска нашыя часьці ня мелі а ніякіх стратаў. Здабыча яшчэ не падрахована.

Велькапольская група: Гасьцінец удоуж рэкі Бярэзіны ад Сьвіслачы да Бабруйска, як і место Сьвіслач пад моцным артылерыйскім агнем. Удоуж чугункі Ясень—Бабруйск куляметны і карабінны агонь з панцырнага пезду. На участку 2 Дыв. Лег. паядынчыя стрэлы непрыяцельскай артылерыі. Разбіты непрыяцель хаваецца па лясох. Лічба палонных падвышаецца. Зарээстравано 1000 чалавек. Гэтак сама павялічваецца здабыча: да 5000 артыл. снар., адзін леко-

мотыу, 16 машынных стрэльбаў і каля 1000 стрэльбаў ручных.

Павед. фронту
Л.-Беларускага.

Допісы.

Польскі мітынг.

17 жніўня адбыўся ў Менску вялікі „wiec polski“. Сход меў інфармацыйны характар. Гаварылі многія прамсуцы і на розныя тэмы. Н. Камісара Рачкевіч у некалькіх словах выказаў думкі Пілсудзкага і Сойму Польскага, каторых ён тут ёсьць выразіцелем волі.

Між іншым пан Рачкевіч гаварыў, што палякі прыйшлі выбавіць нас, сваіх братоў, з зладзейскае, бальшавіцкае улады і што іх шчырым жаданнем ёсьць пашырыць як мага болей прасьвету і народнае асьведамленьне.—цераз каторае толькі і можа наступіць збліжэньне двух братніх народаў; што прыйшлі яны да нас, як роўныя да роўных, што хочучь жыць з намі згодна і памагаць нам у нашай працы. Потым зьвяртаў увагу земляўласнікаў на тое, каб стараліся яны збліжацца да селян, каб забываючы крыўды сталі згодна да супольнае працы для бацькаўшчыны і што ўрэшці селяне самі дабравольна выкажуць сваю волю за фэдэрацыйнае злучэньне Беларусі з Польшчаю.—

Прамовы другіх тутэйшых палякоў былі не сусім згодныя з праўдаю.

Асабліва дзіўным здаваўся крык тысячы галасоў: „Niech żyje Mińsk polski“. Гэты окрык мімаволі паводзіў пытаньне: чаму так хутка беларускі Менск перарабіўся на Менск польскі? Сапраўды ён быў некалісь у уніі с Польшчаю але польскім ня быў.

Але хто гэта крычаў?

Крычала наша неудзячная моладзь, узгаданая на зямліцы Беларусі.

Крычалі людзі без ніякага асьведамленьня, бо ім так падказалі другія—і вось такім хацелася-б сказаць „выбачайце ім, яны ня ведаюць, што чыняць“.—

І мой окрык будзе такі: „Няхай жыве праца для роднага Беларускага краю“.

N.

Рэдактар-выдавец

І. ЛУЦЭВІЧ.

АБВЕСТКІ:

ІЛЮСТРОВАНАЯ ЧАСОПІСЬ
„Bielaruskaje žyćcio“

друкуецца ў Вільні, Бакіта 11.

Купляць можна ў рэдакцыі „Звон“
Захароўская, Юбілейны Дом.

Цана нумару 50 фэн.